

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Nowe teorie w humanistyce (Konwersatorium), PG_00145355						
Kierunek studiów	Sztuka kreatywnego pisania (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć powiązanych z prowadzonymi badaniami naukowymi w dziedzinie nauki związanej z kierunkiem - profil ogólnoakademicki		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	2		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	4		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca	Rektor -> Wydział Filologiczny -> Instytut Filologii Polskiej						
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr hab. Mariusz Kraska				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Celem zajęć jest prezentacja głównych kierunków współczesnej myśli humanistycznej po przełomie poststrukturalistycznym i rozwinięcie wiedzy z zakresu metodologii humanistyki oraz terminologii humanistycznej. Zajęcia rozwijają umiejętność orientacji w nowoczesnej refleksji humanistycznej i krytyczną ocenę jej trendów.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[SKPL3_U08] Potrafi tworzyć merytoryczną argumentację w polemikach i debatach, wykorzystując m.in. dyskurs literaturoznawstwa i współczesnej humanistyki.	potrafi tworzyć merytoryczną argumentację w polemikach i debatach dotyczących miejsca i znaczenia literatury w polu współczesnej humanistyki.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[SKPL3_K03] Jest gotów do aktywnego, samoświadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu literackim, kulturalnym i społecznym w różnych rolach.	jest przygotowany do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym w różnych rolach.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SK3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[SKPL3_U02] Potrafi wykorzystywać metody i teorie literaturoznawcze i kulturowe do tworzenia interpretacji i ocen tekstów literackich.	potrafi wykorzystywać metody i teorie literaturoznawcze i kulturowe do tworzenia interpretacji oraz ocen tekstów literackich.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SU3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
	[SKPL3_W01] Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym wybrane zagadnienia dotyczące specyfiki przedmiotowej i metodologicznej literaturoznawstwa w obszarze nauk humanistycznych, w tym szczególnie literaturoznawstwa, w ramach sztuki kreatywnego pisania.	zna i rozumie w stopniu zaawansowanym wybrane pojęcia i teorie z zakresu współczesnej humanistyki.	[SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/ dyskusja [SW3] opracowanie tekstowe/ praca pisemna
Treści przedmiotu	1. Dekonstrukcja i dekonstrukcjonizm. 2. Poststrukturalizm. 3. Feminizm. 4. Gender i queer. 5. Pragmatyzm. 6. Narratywizm historyczny. 7. Współczesna myśl humanistyczna wobec przeszłości. 8. Historia środowiskowa. 9. Zwrot kulturowy. 10. Postkolonializm. 11. Zwrot ikoniczny/wizualny. 12. Zwrot performatywny. 13. Zwrot memorialny. 14. Widmonotologia. 15. Zwrot somatyczny. 16. Zwrot forensyczny / Dead body studies. 17. Ekokrytyka. 18. Animal studies. 19. Posthumanistyka. 20. Zwrot przestrzenny. 21. Nowy regionalizm i etnofilologia. 22. Nowa humanistyka.		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	egzamin	51.0%	100.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	Prowadzący każdorazowo wskazuje teksty do przeczytania na ćwiczenia, przygotowania projektu zaliczeniowego i zdania egzaminu.
		1. Dekonstrukcja i dekonstrukcjonizm: Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Dekonstrukcja. Culler J., Dekonstrukcja i jej konsekwencje dla badań literackich, przeł. M.B. Fedewicz, Pamiętnik Literacki 1987, z. 4. de Man P., Alegorie czytania: język figuralny u Rousseau, Nietzschego, Rilkego i Prousta, przeł. A. Przybysławski, Kraków 2004. Derrida J., Różnia, przeł. J. Margański, [w:] Marginesy filozofii, przeł. A. Dziadek, J. Margański i P. Pieniążek, Warszawa 2002, s. 2956. Derrida J., Struktura, znak i gra w dyskursie nauk humanistycznych, [w:] idem, Pismo i różnica, przeł. K. Kłosiński, Warszawa 2004. Nycz R., Dekonstrukcjonizm w teorii literatury, [w:] idem, Tekstowy świat. Postrukturalizm a wiedza o literaturze, Warszawa 1993. 2. Poststrukturalizm: Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Postrukturalizm. 3. Feminizm: Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Feminizm. Cixous H., Śmiech meduzy, [w:] Ciało i tekst. Feminizm w literaturoznawstwie. Antologia szkiców, red. A. Nasiłowska, Warszawa 2001. Haraway D., Manifest cyborgów: nauka, technologia i feminizm socjalistyczny lat osiemdziesiątych, Przegląd Filozoficzno-Literacki 2003, nr 1. Kłosińska K., Feministyczna krytyka literacka, Katowice 2010 Miller N.K., Arachnologie: kobieta, tekst i krytyka, przeł. K. Kłosińska i K. Kłosiński, [w:] Teorie literatury XX wieku. Antologia, red. A. Burzyńska i M.P. Markowski, Kraków 2006. 4. Gender i queer: Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Gender i queer. Butler J., Akty performatywne a konstrukcja płci kulturowej. Szkic z zakresu fenomenologii i teorii feminizmu, [w:] Lektury inności, red. M. Dąbrowski, R. Pruszczyński, Warszawa 2007. Encyklopedia gender. Płeć w kulturze, red. M. Rudaś-Grodzka et al., Warszawa 2014.

Wojaszy, La Teoria (red.) i opracowanie przez Władysława Kraków 2011.

Łebkowska A., Gender, [w:] Kulturowa teoria literatury. Główne pojęcia i problemy, red. M.P. Markowski i R. Nycz, Kraków 2006.

Postpłciowość? Praktyki i narracje tożsamościowe w ponowoczesnym świecie, red. A. Banot, A. Barabasz, R. Majka, Bielsko-Biała 2012.

5. Pragmatyzm:

Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Pragmatyzm.

6. Narratywizm historyczny:

Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Historyzm.

White H., Poetyka pisarstwa historycznego, pod red. E. Domańskiej, P. Wilczyńskiego, Kraków 2000.

White H., Proza historyczna, pod red. E. Domańskiej, Kraków 2009.

White H., Przeszłość praktyczna, przeł. A. Czarnecka, [w:] Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki, pod red. E. Domańskiej, Poznań 2010.

7. Współczesna myśl humanistyczna wobec przeszłości:

Domańska E., Historia ratownicza, Teksty Drugie 2014, nr 5.

Domańska E., Po-postmodernistyczny romantyzm (Sensitivism nowa filozofia historii Franklin R. Ankersmit), Kultura Współczesna 1996, nr 1-2.

Geertz C., Opis gęsty: w poszukiwaniu interpretatywnej teorii kultury, [w:] idem, Interpretacja kultur: wybrane eseje, przeł. M. Piechaczek, Kraków 2005.

8. Historia środowiskowa:

Domańska E., Przestrzenie Zagłady w perspektywie ekologiczno-nekrologicznej, Teksty Drugie 2017, nr 2.

Sendyka R., Nie-miejsca pamięci i ich nie-ludzkie pomniki (forensyczna wrażliwość i architektura publicznej prawdomówności), Teksty Drugie 2017, nr 2.

Ubertowska A., Krajobraz po zagładzie. Pastoralne dystopie i wizje terracydu, Teksty Drugie 2017, nr 2. Ubertowska A., Natura u kresu (ekocyd). Podmiotowość po katastrofie, Teksty Drugie 2013, nr 12.

Ubertowska A., Rachela Auerbach oplakuje ślady, resztki, widma, wyrwy z ziemi, Teksty Drugie 2014, nr 1.

9. Zwrot kulturowy:

		Bachmann-Medick D., Cultural Turns. Nowe kierunki w naukach o kulturze, przeł. K. Krzemieniowa, Warszawa 2012. Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Badania kulturowe. Kulturowa teoria literatury. Główne pojęcia i problemy, red. M.P. Markowski, R. Nycz, Kraków 2006. Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje, red. T. Walas, R. Nycz, Kraków 2012. 10. Postkolonializm: Bhabha H., Miejsca kultury, Kraków 2010. Burzyńska A., Markowski M.P., Teorie literatury XX wieku. Podręcznik, Kraków 2006, rozdz. Postkolonializm. Domańska E., Badania postkolonialne, [w:] Słowacki postkolonialny, pod red. M.Kuziaka, Bydgoszcz 2010. Gosk H., Postzależnościowe cechy czasu postzależności, [w:] Historie, społeczeństwa, przestrzenie dialogu. Studia postzależnościowe w perspektywie porównawczej, red. H. Gosk, D. Kołodziejczyk, Kraków 2014. Loomba A., Kolonializm i literatura, [w:] eadem, Kolonializm/postkolonializm, przeł. N. Błoch, Poznań 2011. Said E., Jane Austen i imperium, Camus i francuski imperializm, [w:] Kultura i imperializm, przeł. M. Wyrwas-Wiśniewska, Warszawa 2009. Said E.W., Orientalizm. Wprowadzenie, [w:] Teorie literatury XX wieku. Antologia, red. A. Burzyńska, M.P. Markowski, Kraków 2006. Skórczewski D., Teoria literatury dyskurs. Pejzaż postkolonialny, Lublin 2013. 11. Zwrot ikoniczny/wizualny: Antropologia kultury wizualnej. Zagadnienia i wybór tekstów, red. I. Kurz, P. Kwiatkowska, Ł. Zaremba, Warszawa 2013. Didi-Huberman G., Obrazy mimo wszystko, przeł. M. Kubiak Ho-Chi, Warszawa 2008. Fotospołeczeństwo. Antologia tekstów z socjologii wizualnej, red. M. Bogunia-Borowska, P. Sztompka, Kraków 2012. Mitchell W.J.T., Zwrot piktorialny, Kultura Popularna 2009, nr 1. 12. Zwrot performatywny: Austin J.L., Jak działać słowami, [w:] idem, Mówienie i poznawanie. Rozprawy i wykłady filozoficzne, przeł. B. Chwedończuk, Warszawa 1993.
--	--	---

Burzyńska A., Dekonstrukcja, polityka, performatywność, Kraków 2013.

Domańska E., Zwrot performatywny we współczesnej humanistyce, Teksty Drugie 2007, nr 5.

Fischer-Lichte E., Estetyka performatywności, przeł. M. Sugiera, M. Borowski, Kraków 2008.

Kołtun A., Zwrot performatywny w naukach humanistycznych i społecznych. Wspólne założenia i obszary napięć, [w:] Tematy modne w humanistyce. Studia interdyscyplinarne, red. Ł. Grajewski et al., Toruń 2015.

Schechner R., Performatyka. Wstęp, przeł. T. Kubikowski, Wrocław 2006.

Sugiera M., Performatywy, performanse i teksty dla teatru, Didaskalia" 2010, nr 99.

13. Zwrot memorialny:

Antropologia pamięci. Zagadnienia i wybór tekstów, wstęp i red. P. Majewski, M. Napiórkowski, Warszawa 2018.

Czapliński P., Zagłada i profanacje, Teksty Drugie 2009, nr 4.

Hirsch M., Żaloba i postpamięć, przeł. K. Bojarska, [w:] Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki, pod red. E. Domańskiej, Poznań 2010.

Kałużny J., Kategoria pamięci zbiorowej w badaniach literaturoznawczych, Kultura Współczesna 2007, nr 3 (53).

Modi Memorandi. Leksykon kultury pamięci, pod red. M. Saryusz-Wolskiej i R. Traby, Warszawa 2014.

Nora P., Czas pamięci, tłum. W. Dłuski, Res Publica Nowa 2001, nr 7.

14. Widmonotologia:

Agamben G., O zaletach i niedogodnościach życia wśród widm, [w:] idem, Nagość, przeł. K. Żaboklicki, Warszawa 2010.

Derrida, Widma Marksa, przeł. T. Załuski, Warszawa 2016.

Marzec A., Widmontologia. Teoria filozoficzna i praktyka artystyczna ponowoczesności, Warszawa 2015.

Momro J., Widmontologie nowoczesności. Genezy, Warszawa 2014.

Ubertowska A., Rysa, dukt, odcisk (nie)obecności. O spektrologiach Zagłady, Teksty Drugie 2016, nr 2.

15. Zwrot somatyczny:

Antropologia ciała. Zagadnienia i wybór tekstów, red. M.

Szczepkowska, Warszawa 2008.

Kristeva J., Pojęcie obrzydzenia. Esej o wstręcie, Kraków 2007.

Łebkowska A., Somatopoetyka, [w:] Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje, red. T. Walas, R. Nycz, Kraków 2012.

Nader L., Afektywna historia sztuki, Teksty Drugie 2014 nr 1.

Wieczorkiewicz A., Monstrarium, Gdańsk 2009.

16. Zwrot forensyczny / Dead body studies:

Domańska E., Nekros. Wprowadzenie do ontologii martwego ciała, Warszawa 2017.

Rosiek S., Mickiewicz (po śmierci). Studia i szkice nekrograficzne, Gdańsk 2013.

Vincent-Thomas L., Trup od biologii do antropologii, przeł. K. Kocjan, Łódź 1991.

Wymiary śmierci, wyb. i wstęp S. Rosiek, red. D. Dmochowska, T. Swoboda, Gdańsk 2002 lub 2010.

17. Ekokrytyka:

Barcz A., Realizm ekologiczny. Od ekokrytyki do zookrytyki w literaturze polskiej, Katowice 2016.

Bednarek J., Powrót rzeczywistości, [w:] Teorie wywrotowe: antologia przekładów, pod red. A. Gajewskiej, Poznań 2012. Domańska E., Humanistyka ekologiczna, Teksty Drugie 2013, nr 12.

Fiedorczuk J., Cyborg w ogrodzie. Wprowadzenie do ekokrytyki, Gdańsk 2015.

Tabaszewska J., Ekokrytyczna (samo)świadomość, Teksty Drugie 2018, nr 2.

Ubertowska A., Mówić w imieniu biotycznej wspólnoty. Anatomie i teorie tekstu środowiskowego/ekologicznego, Teksty Drugie 2018, nr 2.

18. Animal studies:

Baratay É., Zwierzęcy punkt widzenia. Inna wersja historii, przeł. P. Tarasiewicz, Gdańsk 2014.

Czaja D., Zwierzęta w klatce języków, Konteksty 2009, nr 4.

Haraway D., Manifest gatunków stowarzyszonych, przeł. J. Bednarek, [w:] Teorie wywrotowe: antologia przekładów, pod red. A. Gajewskiej, Poznań 2012.

Krupiński P., Słoń, a sprawa literaturoznawców, czyli o zoofilologii słów

kilka. Rekonesans, Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies 2015, nr 1.

LaCapra D., Powrót do pytania o to, co ludzkie i zwierzęce, przeł. K. Bojarska, [w:] Teoria wiedzy o przeszłości na tle współczesnej humanistyki, pod red. E. Domańskiej, Poznań 2010.

Wolfe C., Animal Studies, dyscyplinarność i post(humanizm), Teksty Drugie 2013, nr 1-2.

Zwierzęta i ich ludzie. Zmierzch antropocentrycznego paradygmatu, red. A. Barcz, D. Łagodzka, Warszawa 2015.

Zwierzęta, gender, kultura. Perspektywa ekologiczna, etyczna, krytyczna, red. A. Barcz, M. Dąbrowska, Lublin 2014.

19. Posthumanistyka:

Bakke M., Bio-transfiguracje. Sztuka i estetyka posthumanizmu, Poznań 2011.

Barcz A., Posthumanizm i jego zwierzęce odgłosy w literaturze, Teksty Drugie 2013, nr 1-2.

20. Zwrot przestrzenny:

Augé M., Nie-miejsca. Wprowadzenie do antropologii hipernowoczesności, przeł. R. Chymkowski, Warszawa 2010.

Certeau M. de, Wynaleźć codzienność. Sztuki działania, Kraków 2008, cz. III: Praktyki przestrzenne.

Foucault M., Inne przestrzenie, Teksty Drugie 1995, nr 6.

Rybicka E., Geopoetyka. Przestrzeń i miejsce we współczesnych teoriach i praktykach literackich, Kraków 2014, rozdz. I: Od poetyki przestrzeni do polityki miejsca. Zwrot topograficzny w badaniach literackich.

21. Nowy regionalizm i etnofilologia:

Duć-Fajfer H., Etniczność a literatura, [w:] Kulturowa teoria literatury: główne pojęcia i problemy, red. M. P. Markowski, R. Nycz, Kraków 2006.

Geografia wyobrażona regionu. Literackie figury przestrzeni, red. D. Kalinowski, M. Mikołajczak, A. Kuik-Kalinowska, Kraków 2014.

Nowy regionalizm w badaniach literackich. Badawczy rekonesans i zarys perspektyw, red. M. Mikołajczak, E. Rybicka, Kraków 2012.

Prokop-Janiec E., Etnopoetyka, [w:] Kulturowa teoria literatury 2. Poetyki, problematyki, interpretacje, red. T. Walas, R. Nycz, Kraków 2012. Regionalizm literacki historia i pamięć, red. Z. Chojnowski, E. Rybicka, Kraków 2017.

22. Nowa humanistyka:

		Bal M., Wędrujące pojęcia w naukach humanistycznych. Krótki przewodnik, przeł. P. Bucholc, Warszawa 2012. Nowa humanistyka. Zajmowanie pozycji, negocjowanie autonomii, red. P. Czapliński, R. Nycz et al., Warszawa 2017. Teksty Drugie" - wybrane numery. Zwroty badawcze w humanistyce. Konteksty poznawcze, kulturowe i społeczno-instytucjonalne, red. J. Kowalewski, W. Piasek, Olsztyn 2010.
	Uzupełniająca lista lektur	Brak.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Ekokrytyka i jej założenia Kryzys pojęcia reprezentacji Koncepcja podmiotu w posthumanizmie	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.